

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

20 жовтня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Кривенди О.В.,
суддів: Гриціва М.І., Кривенка В.В., Маринченка В.Л.,
Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б., Самсіна І.Л., Терлецького
О.О., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом управління Пенсійного фонду України в Цюрупинському районі Херсонської області (далі – управління ПФУ, ПФУ відповідно) до відділу державної виконавчої служби Цюрупинського районного управління юстиції Херсонської області (далі – управління ДВС) про оскарження дій державного виконавця та скасування постанови про накладення штрафу,

в с т а н о в и л а :

У вересні 2013 року управління ПФУ звернулося до суду з позовом, у якому просило визнати неправомірними дії старшого державного виконавця управління ДВС (далі – Держвиконавець) щодо винесення постанови від 28 серпня 2013 року № 37555527 про накладення штрафу та скасувати цю постанову.

На обґрунтування позову зазначило, що виходячи з положень Закону України від 21 квітня 1999 року № 606-XIV «Про виконавче провадження» (далі – Закон № 606-XIV) підстав для накладення на управління ПФУ штрафу немає, оскільки невиконання рішення суду пов'язано з відсутністю необхідного фінансування з Державного бюджету України.

Справа № 21-2333а15

Суддя-доповідач: Кривенда О.В.

Суди встановили, що постановою Держвиконавця від 12 квітня 2013 року відкрито виконавче провадження з примусового виконання виконавчого листа, виданого Цюрупинським районним судом Херсонської області від 21 березня 2013 року. Постановою зобов'язано управління ПФУ здійснити перерахунок пенсії ОСОБИ_1 як інваліду II групи I категорії у розмірі не нижчому 8 мінімальних пенсій за віком та додаткової пенсії у розмірі 75 % мінімальної пенсії за віком відповідно до статті 50 та частини четвертої статті 54 Закону України від 28 лютого 1991 року № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» за період з 16 лютого по 16 серпня 2011 року. У зв'язку з наведеним боржнику встановлено строк до 19 квітня 2013 року для добровільного виконання рішення суду. Управління ПФУ на виконання рішення суду здійснило перерахунок пенсії, але заборгованість по пенсії залишилася не виплаченою.

Постановою Держвиконавця від 15 серпня 2013 року на позивача накладено штраф в розмірі 680 грн за невиконання рішення суду в частині виплати перерахованої пенсії та встановлено новий строк для виконання рішення суду.

Управління ПФУ повторно не виконало рішення суду, а тому постановою Держвиконавця від 28 серпня 2013 року № 37555527 на зазначене управління накладено штраф в розмірі 1360 грн.

Цюрупинський районний суд Херсонської області постановою від 3 квітня 2014 року, залишеною без змін ухвалою Одеського апеляційного адміністративного суду від 1 липня 2014 року, відмовив у задоволенні позову.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 7 серпня 2014 року на підставі пункту 5 частини п'ятої статті 214 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС) відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою управління ПФУ.

У заяві про перегляд судового рішення Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 КАС, управління ПФУ зазначає, що в доданій до заяви ухвалі Вищого адміністративного суду України від 4 червня 2015 року по-іншому, ніж в оскаржуваній ухвалі, застосовано положення статей 75, 89 Закону № 606-XIV. Просить скасувати всі ухвалені у справі судові рішення та прийняти нове – про задоволення позову.

Перевіривши наведені у заяві доводи, колегія суддів вважає, що заява управління ПФУ підлягає задоволенню з таких підстав.

У справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що орган державної влади не може посилатися на відсутність коштів як на причину невиконання судового рішення про виплату боргу.

Водночас у наданій для порівняння ухвалі Вищий адміністративний суд України виходив із того, що невиконання судового рішення органом ПФУ в частині виплати грошових коштів за відсутності відповідного фінансового забезпечення та фактичної відсутності коштів не може вважатися невиконанням судового рішення без поважних причин. Накладення штрафу у такому випадку жодним чином не захищає право особи на отримання бюджетних коштів.

Аналіз наведених рішень суду касаційної інстанції дає підстави вважати, що цей суд неоднаково застосував положення Закону № 606-XIV.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні касаційним судом норм матеріального права у подібних правовідносинах, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Згідно із частинами першою та другою статті 75 Закону № 606-XIV після відкриття виконавчого провадження за виконавчим документом, що зобов'язує боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, державний виконавець перевіряє виконання рішення не пізніше ніж на наступний день після закінчення строку, встановленого частиною другою статті 25 цього Закону для самостійного виконання рішення. Якщо рішення підлягає негайному виконанню, його виконання перевіряється не пізніше наступного робочого дня після відкриття виконавчого провадження. У разі невиконання зазначених вимог без поважних причин державний виконавець накладає на боржника штраф відповідно до статті 89 цього Закону і не пізніше п'яти робочих днів з дня його накладення повторно перевіряє стан виконання рішення.

Згідно із частиною першою статті 89 Закону № 606-XIV у разі невиконання без поважних причин у встановлений державним виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, та рішення про поновлення на роботі державний виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника – фізичну особу – від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на посадових осіб – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; на боржника – юридичну особу – від сорока до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та встановлює новий строк виконання.

Суд першої інстанції встановив, що управління ПФУ на виконання постанови Держвиконавця частково виконало рішення суду, провівши відповідні нарахування ОСОБІ_1, але виплату коштів не здійснило, посилаючись на відсутність фінансування з Державного бюджету України.

Згідно з пунктом 1.1 розділу I Положення про управління Пенсійного фонду України в районах, містах, районах у містах, а також у містах та районах, затвердженого постановою правління ПФУ від 30 квітня 2002 року № 8-2 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 21 травня 2002 року за № 442/6730; чинного на час виникнення спірних відносин; далі – Положення), управління ПФУ у районах, містах, районах у містах, а також у містах та районах (далі – Управління) є органами ПФУ, підпорядкованими відповідно головним управлінням ПФУ в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, що разом з цими управліннями утворюють систему територіальних органів ПФУ.

Відповідно до підпункту 4 пункту 2.1 та підпункту 2 пункту 2.2 розділу II Положення основним завданням Управління, крім іншого, є забезпечення своєчасного і в повному обсязі фінансування та виплати пенсій, допомоги на поховання та інших виплат, які згідно із законодавством здійснюються за рахунок коштів ПФУ та інших джерел, визначених законодавством. Управління відповідно до покладених на нього завдань планує доходи та видатки коштів ПФУ в районі (місті), у межах своєї компетенції забезпечує виконання бюджету ПФУ.

На підставі аналізу зазначених норм права колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України дійшла висновку про те, що

невиконання судового рішення управління ПФУ в частині виплати грошових коштів за відсутності відповідного фінансового забезпечення та фактичної відсутності коштів не може вважатися невиконанням судового рішення без поважних причин. Накладення штрафу у такому випадку жодним чином не захищає право особи на отримання бюджетних коштів.

Аналогічна правова позиція щодо застосування зазначених норм матеріального права вже була висловлена колегією суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України, зокрема, у постанові від 30 червня 2015 року (справа № 21-1044а15).

Оскільки суди першої, апеляційної та касаційної інстанцій неправильно застосували норми матеріального права щодо спірних правовідносин, усі постановлені у справі рішення підлягають скасуванню з ухваленням нового судового рішення відповідно до вимог пункту 2 частини другої статті 243 КАС.

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву управління Пенсійного фонду України в Цюрупинському районі Херсонської області задовольнити.

Постанову Цюрупинського районного суду Херсонської області від 3 квітня 2014 року, ухвалу Одеського апеляційного адміністративного суду від 1 липня 2014 року та ухвалу Вищого адміністративного суду України від 7 серпня 2014 року скасувати.

Позов управління Пенсійного фонду України в Цюрупинському районі Херсонської області задовольнити.

Визнати неправомірними дії старшого державного виконавця відділу державної виконавчої служби Цюрупинського районного управління юстиції Херсонської області щодо винесення постанови про накладення штрафу від 28 серпня 2013 року № 37555527 та скасувати зазначену постанову.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.